

Månadsmytt

SENIORERNA

Karlskoga

Nr 4 – April 2018

Årgång 34

Broarna i Björkborn ska rustas upp

Broarna över Timsälven vid Alfred Nobels Björkborn har varit stängda sedan 2013. Men nu ska de alltså återställas och åter kunna öppnas under 2018.

Kan vi lita på att vi får bro vid Björkborn igen? Foto: Jan Sjögren.

**Distrikts-
stämma
i Örebro
Läs på
sidorna 4-5**

**Månadsmöte
om
äldreomsorg
Läs på
sidan 7**

**Jag, mamma och
Förintelsen
Läs Eva Dälleruds
berättelse på
sidorna 8-9**

Almanackan

(Sparas till nästa nummer av Månadsnytt)

Manusstopp för nästa nummer av Månadsnytt fredagen den 17 augusti kl. 16.00.

Distribution fredagen den 31 augusti.

Tisdag 15 maj kl. 14.30

Månadsmöte i Solbringens matsal.

Program: **Lars och Christina** underhåller.

Anmälan till exp. tel. 302 40 senast måndag

14 maj kl. 11.30. Se notis!

Måndag 7 maj kl. 14.00

Stickkafé. Träffen.

Måndag 21 maj kl. 14.00

Stickkafé. Träffen.

Lördag 26 maj

Kultur- och föreningskalaset. Se notis.

Tisdag 5 juni kl 13.00

Lunch på Degernäs. Se notis!

Tisdag 4 september kl. 14.30

Månadsmöte i Solbringens matsal.

Program meddelas senare.

Anmälan till exp. tel. 302 40 senast måndag

3 september kl. 11.30. Se notis i augusti!

Måndag 10 september kl. 14.00

Stickkafé. Träffen

Tisdag 18 september kl. 14.30

Vetgiriga Veteraner i Solbringens matsal.

Program meddelas senare.

Månadsmöte

Tisdagen den 15 maj kl. 14.30

i Solbringens matsal.

Program:

**Lars och Christina från
Kristinehamn underhåller.**

Kaffedrickning och sedvanlig samvaro.

Anmälan senast måndag 14 maj kl 11.30
till exp. tel. 302 40 eller e-post spfkarlskoga
@telia.com.

Välkomna till en trevlig eftermiddag!

Valter Jehrn

Marianne Leijder

Anders Lindbäck

Sommaruppehåll på Expeditionen

Expeditionen är stängd fr.o.m. 13 juni
och öppnar igen 16 augusti.

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna

Tord Darengren, Värmlandsvägen 20 D
Aina o Kenneth Höglund, Gustavsgatan 22
Birgit Wittman Eriksson, Bangatan 2
Lennart Stäring, Drostvägen 14 B
Lena Nolfelt, Noravägen 71

**Våra arrangemang
sker i samarbete med
Studieförbundet Vuxenskolan**

Ansvarig utgivare:
Redaktionskommitté:

Annonser:
Kansli och expedition:

Föreningens ordförande:
Föreningens sekreterare:
Föreningens kassör:
Föreningens hemsida:
Föreningens Bankgiro:
Tryckning:

Siv Kanon, tel 513 57. E-post: siv-kanon@spray.se
Birgitta Hede, tel 536 02. E-post: birgitta.hede@bahnhof.se, Majken Lasson,
Eva Sandström och Jan Sjögren. E-post: m-nytt@spfkarlskoga.se
Per Aspeli, tel 537 81. E-post: per.aspeli@outlook.com
SPE, Solbringan 80, Loviselundsvägen 73, 691 83 Karlskoga. Tel 302 40.
E-post: spfkarlskoga@telia.com Öppen måndag, tisdag, torsdag och fredag kl. 10-12.
Siv Kanon, tel 513 57. E-post: siv-kanon@spray.se
Gunnel Carlstedt, tel 542 20. E-post: busterbogl@hotmail.com
Leila Raudsaar, tel 181 01. E-post: leila@raudsaar.com
www.spfkarlskoga.se E-post: christer@lasson.st
5715-5640
Karlskoga Grafiska, tel 300 53. E-post: grafiska@telia.com

Ordföranden har ordet

På distriktsstämman i Örebro den 28 mars sa SPF:s Seniorernas generalsekreterare Peter Sikström att ett viktigt argument inför valet är att vi äldre inte ska tas om hand på ett sätt som andra önskar. Vi ska få hjälp med det vi själva vill. Jag tycker att detta är oerhört viktigt.

Ett annat ord som jag också tycker är viktigt i sammanhanget är ordet harmoni. Ålderns höst skall var harmonisk. Vi skall känna oss trygga med hur vi har det och hur vi kommer att få det senare i livet. Att få hjälp med det vi själva vill och få leva ett harmoniskt pensionärliv är något som vi inom SPF Seniorerna Karlskoga ska arbeta och kämpa för.

På vårt månadsmöte i april hade vi bjudit in Maria Malmsten, en ganska nyanställd chef, tillsammans med Katarina Olsson för att få lyssna till hur vår kommun planerar för oss pensionärer. Maria berättade och svarade på de frågor vi sänt till henne innan mötet. Hon var mycket entusiastisk och hade bra visioner om äldrevården. Nu återstår det att försöka infria alla hennes positiva tankar om äldrevården. Läs mer i artikel i tidningen om mötet. Vi planerar att bjuda in kvinnorna till hösten igen för fler frågor och svar.

Det anordnas varje år en anhörig- och äldredag på hösten. Pensionärsorganisationerna i Karlskoga var inbjudna till en träff nu i mars, för arrangörerna ville veta vad vi tyckte om den senaste anhörig- och äldredagen. Vi fick också komma med förslag på vad nästa dag skall innehålla. Jag representerade SPF Seniorerna. Vi deltagare kom med en massa bra förslag så det skall bli intressant att delta till hösten. Men som alltid är vi på SPF intresserade av era åsikter som medlemmar. Skriv, ring eller mejla om du har förslag eller klagomål eller någonting annat som du vill ha ändring på eller är nöjd med.

Idag hade resegruppen ett möte. Vi har många erbjudanden både nu i vår och till hösten. Tyvärr är det så att på musikalerna och liknande är det så lång framförhållning att vi måste få in era anmälningar tidigt. Arrangörerna håller inte biljetterna så länge och vi kan missa de biljetter resegruppen förbokat. Jag förstår att man vill vänta och se tiden an innan man bokar. Att man är orolig för att om man bestämmer sig tidigt och det händer något så blir det problem.

I de flesta fall går det nog att lämna återbud för det finns många som står på reservplatser, men säkert kan man inte vara.

Idag på vårt styrelsemöte beslutade vi att på våra Månadsmöten och vetgiriga veteraner ska vi ha påsgymnastik i sex minuter, vilket innebär två låtar. Men som allt inom SPF Seniorerna så ska det vara frivilligt. Vill man inte delta utan bara titta på så går det bra. Men vi tänker på vad vetenskapen säger. Man skall högst sitta still en halvtimme, sen ska man röra på sig. Allt för att bättre välbefinnande. Hoppas att ni medlemmar uppskattar arrangemanget.

Siv Kanon

Annica Lilja har fått en fråga angående fast eller mobil uppkoppling av Trygghetslarm.

Här kommer hennes svar:

”Beträffande Trygghetslarm så är 75% av larmen idag digitala, vilket betyder att man inte behöver ha fast telefoni.

När man byter leverantör eller bara vill ha sin mobil i stället för fast telefoni kontaktar man Larmcentralen 0586-636 00”.

KARLSKOGA
KOMMUN

Kultur- och föreningskalaset!

Lördagen den 26 maj

På förmiddagen håller vi till vid Näset (kl. 10-14) och på eftermiddagen vid Bofors stationsområde (kl. 13-18).

Kalaset är ett ”knytkalas” där vi bjuder in aktörer att delta och därmed bli medarrangörer.

SPF Seniorerna är med!

Näset ligger naturskönt vid Möckelns strand med stora ytor att visa upp sin organisation på.

Bofors stationsområde är ett vackert kulturområde. Där finns bl.a. en park, arbetar-museet Gråbo, två stationshus och café.

Distriktets årsstämma i Örebro

Den här gången hölls distriktets årsstämma i Örebro och vi var 9 deltagare från Karlskoga.

Distriktsordförande Gunilla Werneström.

Distriktsordförande Gunilla Werneström hälsade alla välkomna till Örebro och dagens stämma med en reklamjingle från länsradion.

Därefter följde en parentation av komminister Moni Höglund över de medlemmar som avlidit under året. Hon påpekade att det tända ljuset påminner om de personer som lämnat oss, samtidigt som ljuset också är starkare än mörkret. En tyst minut följde och den högtidliga stunden avslutades med sång och gitarr: Ted och Kenneth Gärdestads ”Himlen är oskyldigt blå.”

Frågor inför valet

Gunilla Werneström talade sedan om valåret och dess påverkan på oss pensionärer. För att grundligt belysa de för oss viktiga frågorna hade vi fått besök av Peter Sikström, som är förbundets generalsekreterare.

Peter visade sig vara en sympatisk, kunnig och engagerad ung man (ca 50 år) som tog upp de frågor för äldre som känns viktiga inför valet. Han nämnde i början att vi som är 65+ är ca 2 miljoner. Vi borde kunna vara en mäktig påtryckningsgrupp i valet.

Peter jobbar en hel del med politiska frågor inom SPF och han känner av att det är valår i

år. Det verkar som om nästan alla partiledare och partisekreterare ville träffa honom och andra företrädare för SPF för att inhämta åsikter och få chans att påverka.

Pensionärerna utgör 25 % av landets befolkning, och vi kan vara nyckeln till vilka som vinner valet. Enligt en enkät kan hälften av oss tänka sig byta parti, 20 % är osäkra och 30 % säger sig inte vilja byta. En sådan osäkerhet har aldrig förr setts bland seniorväljare. Man förstår intresset för oss pensionärer från politikerna.

Peter Sikström från förbundskansliet var precis så pigg och engagerad som han ser ut. Han belyste många för oss viktiga frågor inför valet.

Peter Sikström gick ganska grundligt igenom de frågor som SPF särskilt vill lyfta fram i valet. Det gäller ekonomin för oss pensionärer, boendet samt vård och omsorg.

Ekonomi

Vi fick veta att 328.000 pensionärer ligger på eller under fattigdomsgränsen. Det innebär att deras pensioner ligger på eller under 60 % av den svenska medianlönen, vilket är 11.800 efter skatt. Ca 30 % av kvinnliga pensionärer hör till den gruppen men bara 10 % av de manliga. Antalet förväntas öka.

Många med låg pension bor ihop med någon och klarar sig bra tack vare detta, men för de ensamma är det ofta ganska tufft.

Det är helt enkelt nödvändigt att se över hela pensionssystemet i stället för att som nu ändra lite här och där.

Som vi vet är skattetrycket för pensionärerna fortfarande högre än för de som arbetar. Politikerna uppfyller inte sina löften till oss. Många har inte pengar till sina utgifter.

Bostäder

Bostadsfrågan är förstås viktig. Bor man i eget hus och har behov av att flytta, så kan ekonomin bli betydligt sämre, då reavinstkatt ska betalas samtidigt som nyproducerat är ganska dyrt.

Det borde vara en rättighet för alla som vill att få bo kvar i sitt hem, men samtidigt måste det finnas möjlighet att flytta om man så vill. Frågan om bostäder sammanfaller ju delvis med frågan om vård och omsorg, då det inte alltid finns bra boenden för den som inte längre orkar med sitt tidigare hem som ofta är en stor villa.

Vård och omsorg

Det finns ett glapp mellan sjukvården och hemtjänsten vilket vi fick flera konkreta exempel på. Vi fick höra om ett uttalande från liberalen Barbro Westerholm som vid 84 års ålder kandiderar för omval till Riksdagen. ”Vi riskerar alla att bli fångar i våra hem.”

Kommunal och regional vård är inte jämställda i Sverige. Vilken vård man får beror tyvärr ofta på bostadsort istället för att som det borde vara utgå från individens egna behov.

Enligt socialtjänstlagen (SoL) skulle alla tidigare ha rätt till goda levnadsvillkor, men det har ändrats till ”skäliga”. Detta luddiga begrepp har man kunnat krypa bakom, och det har länge framförts krav på att lagen åter ska ge oss rätt till goda levnadsvillkor.

Stämmoförhandlingar

Mötesordförande var Börje Gustafsson som är van och effektiv i den uppgiften. En i alla avseenden korrekt dagordning hade utsänts till anmälda ombud. Den följdes perfekt och inga överraskningar inträffade. Valberedningen hade gjort ett gediget arbete och deras förslag röstades igenom utan protester.

Ordföranden Gunilla Werneström omvaldes. Intressant för oss i Karlskoga är att Per Aspeli invaldes i styrelsen. Siv Kanon är redan vald för ytterligare ett år. Som väntat tog det lite tid att få ihop villiga deltagare i en ny valberedning, men det

Här pågår förhandlingarna. Till vänster i bild skimtar några från vår förening, bl.a. Siv Kanon.

lyckades. Jan-Olof Forsling som var ordförande i den tidigare valberedningen hade av sagt sig återval.

Sång och musik

Efter stämman bjöds vi på ca 30 minuters skönsång av tre damer från Musikhögskolan i Örebro. Denice Jacobsson och Moa Andersson, sopraner och Catrine Edberg, piano (även hon sjöng). Alla tre studerar på den klassiska linjen och utbildar sig till musklärare. Vi bjöds på en musikalisk resa som började i barocken med sånger av Purcell och vi kom även till Indien under resans gång.

Tre skönsjungande unga damer gav oss mycket nöje med sin omväxlande repertoar.

De visade bl.a. sin bredd med Taubes vackra visor Nocturne och Så skimrande var aldrig havet. Mikael Wiehes sång Flickan och kråkan framfördes med en inlevelse som nästan gav en rysningar.

Som avslutning kom en dialog från Mozarts berömda opera Figaros bröllop. Det var grevinnan och kammarpigan Susanna som konspirerade med inlevelse.

Dessa tre damer fick välförtjänta stormande applåder och varsitt fång tulpaner. Till sist avtackades även sittande presidium och en hel del andra förtjänta personer på samma sätt.

Text: Eva Sandström och Birgitta Hede

Foto: Jan Sjögren

**"Gör som de flesta:
anlita Karlskogas
största mäklare!"**

0586-74 00 00

Karlskoga, Centralplan 3
bobutik.karlskoga@lfbergslagen.se
lansfast.se/Karlskoga

*Vi finns när du
behöver oss*

Du får hjälp med allt som rör en stilfull och
värdig begravning.

Vi hjälper dig fylla i Vita Arkivet, välja grav-
sten och teckna begravningsförsäkring.

Hembesök • Jour dygnet runt

Värmlandsvägen 2, Karlskoga
Tel. 0586-534 10

Varmt välkommen!

FONUS

fonus.se

**Äta bör
man . .**

**och gärna
tillsammans!**

Förra våren blev vi ganska besvikna på
maten på **Degernäs Herrgård**. För säkerhets
skull har vi därför provatit igen.

Den här gången var maten mycket god
och vällagad och miljön lika trivsamt som
vanligt. Ägaren är densamme men kocken
ny sedan nio månader tillbaka. Efter ett kort
samtal med honom (om raggmunk bl.a.)
bestämde vi oss och bokade **tisdag 5 juni
kl 13.00**.

För **95 kr** får vi lunchbuffé (två dagens,
pastarätt, soppa) och stor salladsbuffé inkl.
bröd, vatten, lingondryck, kaffe med hem-
bakat fikabröd.

Kontakta Degernäs per tel. 0586-21 67 20
eller gå in på www.degernasherrgard.se för
aktuell meny.

Gärna anmälan till expeditionen, tel.
302 40 eller e-post spfkarlskoga@telia.com
någon dag i förväg. Meddela samtidigt om
du önskar bilskjuts.

Ingalill Ericson och Ulla Forsling

Enkät för att utforma boende för äldre i kommunen

En enkät ska under våren sändas till ca 12.000
55+ kommuninvånare. Enkäten kommer att vara
innehållsrik och ge oss tillfälle att tala om hur vi
vill ha det utifrån många olika aspekter.

De flesta av oss som får enkäten vill antagligen
inte alls flytta nu. Men vi måste ju inse att vi blir
äldre och så småningom kanske vi inte kan klara
att bo kvar där vi bor nu. En stor villa med tomt
är trevligt när man orkar, men hur roligt är det när
man inte orkar mer?

**Svara på enkäten för din egen och
alla andras skull, så att politikerna
förstår att de måste göra något!**

Månadsmöte 3 april

Ämnet för dagen var äldreomsorg. Maria Malmsten, representant för Karlskoga pensionärsråd och områdeschef på socialen och Katarina Olsson, medicinskt ansvarig, berättade om hur äldrevården i Karlskoga är organiserad och fungerar.

Katarina Olsson, medicinskt ansvarig för äldreomsorgen i Karlskoga-Degerfors.

Maria Malmsten, områdeschef för Karlskoga äldreomsorg.

Det finns fem vårdboenden i Karlskoga: Björkliden, Lötängen, Saxlyckan, Skrantahöjden och Torpdalen. Klarar man sig inte hemma utan vill flytta till ett sådant hör man av sig till en handläggare som bedömer behovet.

Det finns ingen kö utan det går efter behov. Man anger också var man vill bo. Det är viktigt att alla blir nöjda för då fungerar allt bäst. Det finns också korttidsboenden. Man kanske är tillfälligt sämre eller det gäller att avlasta anhöriga. Personer med demens behöver mer vård och då gäller särskilda demensboenden. Om man bor på ett äldreboende är det viktigt med stimulans såsom gymnastik, läsning och musik.

Från vänster ser vi Maria Malmsten, Katarina Olsson och Roland Ekelund, som ställde frågor om demensvården i Karlskoga. Enligt de svar han fick ska den fungera bra.

Om man bor kvar hemma blir man erbjuden att diskutera sin situation när man fyller åttio. Kanske finns det något som man kan få hjälp med hemma. Om man inte vill ha kontakt just då, kan man få återkomma när man känner att man är i behov av detta.

Musikunderhållning av Bo Röös på dragspel och Leif Lindén på gitarr.

När vi lyssnat på föredraget var det dags för kaffedrickning och underhållning. Leif Lindén och Bo Röös sjöng och spelade gitarr och dragspel och publiken bjöds in att sjunga med. Vi konstaterade att det var en givande och trevlig eftermiddag.

Text: Majken Lasson

Foto: Jan Sjögren

Jag, mamma och Förintelsen, en dotters upplevelser.

Eva Dällerud är aktiv i Teaterföreningen Lyset sedan starten 1986. Sedan 20 år tillbaka är hon teaterpedagog på Kulturskolan i Karlskoga. Hon skriver nu en pjäs om modern som vid 12 års ålder överlevde Förintelsen och om att växa upp med mamman som upplevt detta.

Eva och Gunilla Orvelius som ska regissera pjäsen står på gränsen, Eva i Ungern och Gunilla i Slovakien. Mamman bodde i gränsstaden Satoraljaiuhely.

Stationen som Evas släktingar deporterades ifrån ligger precis på gränsen. Det var 11 000 judar ifrån Satoraljaiuhely och omkringliggande byar. 555 kom tillbaka. Idag bor ingen kvar i Satoraljaiuhely.

Vi var ett 40-tal personer som kommit till Solbringen för att lyssna på hennes berättelse. Det började på samma sätt som pjäsen är tänkt att börja. En kort bit av en ungersk sång, ett djupt andetag och sedan en talande tystnad. Detta var ett minne som etsat sig fast precis som moderns ögon och blick.

Evas mamma Elisabeth, Erzebet, som hon hette innan hon kom till Sverige. Kanske har hon varit i Sverige ett par tre år här.

Eva berättade att hon inget fått veta om vad modern genomgått förrän hon själv fyllt 15 år och ville gå ut och träffa en pojke en fredag kväll. Hon fick inte gå och det blev ett storgräl, som slutade med att Eva och modern satt och pratade hela den natten. Hon visste förut att morföräldrarna dött i kriget och hade byggt upp en egen fantasibild av hur detta skett. Hon gjorde sig en bild av att de hade flytt och drunknat när de försökte ta sig över en flod.

När Eva var 11 år frågade en ett år yngre släkting om hennes morföräldrar också hade gasats ihjäl och hon begrep förstas ingenting.

Den gången vägrade modern svara på frågor. Ville hon skona sina barn eller klarade hon inte av att minnas, trots det intatuerade numret på armen?

Hon kom ihåg moderns nattliga skrik som förklarades med en mardröm. Eva söker svaren om vad som hände och varför. Modern var född och uppvuxen i Ungern och kände sig som en ungerska.

Vi fick se bilder av var familjen bott, fotbollslaget där morbröderna spelat och hur de blev arbetssoldater när landet drabbades av antisemitismen. Eva berättade om misshandel, förnedring och dödande som skedde under transporter till "arbetsläger".

Evas mamma hade 3 bröder. Endast brodern i mitten överlevde.

Vi fick också höra om selektionen som modern varit med om flera gånger, och till slut befrielsen och sjukhusvistelsen för modern som efter krigsslutet tillbringade månader på sjukhus med både fysiska och psykiska skador.

Eva berättade om sin uppväxt i Sverige och att hon många gånger önskat sig en vanlig svensk mamma som inte jagade råttor och ormar, en som inte ljög och som vågade lita på folk. Hon berättade att modern inte vågade sova i ett mörkt och tyst rum utan måste ha TV:n på och lampan tänd.

Hon avslutade med att påpeka att hon som hörde till den andra generationen nu tog över och berättade vad många upplevt och att vi aldrig får glömma detta.

Sten Åke Bengtsson överräckte en röd ros och tackade Eva för hennes berättelse, innan det blev gympa med Lena Kinell och Britt Strinnholm, samt dragning på inträdesbiljetterna. Vi i publiken var helt tagna av vad vi hört och satt vid flera bord och pratade om detta när det sedan blev dags för kaffe.

Text: Eva Sandström

Foto: Jan Sjögren

P.S. Eva Dällerud berättade att hon kommer att ta med ett antal ungdomar i teaterföreningen på en resa till Auschwitz för att de sedan bättre ska kunna svara på frågor från publiken. De har nu fullt sjå med att få ihop pengar till resan.

Läderlappen på Wermland Opera i Karlstad

Söndag 11 mars hade resegruppen ordnat en bussresa till Karlstad där vi skulle se och höra Läderlappen av Johan Strauss d. y.

Vi var 27 förväntansfulla som åkte. På teatern fick vi sitta längst fram och alldeles ovanför orkesterdicket. Lutade man sig lite framåt kunde man iakta alla orkestermedlemmarna och hur de spelade.

Operetten uruppfördes i Wien 1874. Redan tre gånger tidigare har den uppförts på Wermland Opera. Denna gång är handlingen förflyttad till ett hyreshus i östra Wien 1945 där man försöker hämta sig efter det nyligen avslutade världskriget.

Operetten var indelad i tre akter med paus mellan första och andra akten. Den första akten utspelade sig mest hemma hos paret Eisenstein. I andra akten är alla på maskerad där det finns mat och dryck som ingen i Wien sett maken till sedan kriget bröt ut. Den tredje akten utspelar sig i husets källare som är inredd som fängelsehåla.

Operett är inte bara skoj, det är mycket dramatik.

Den ryska kommandanten bytte tillfälligt skepnad i den korta pausen mellan andra och tredje akten. Hon (i själva verket han) sjöng då "Vill ni se en stjärna". Det blev stormande applåder och Zarah Leander själv kunde inte ha gjort det bättre i sin hemstad.

Det är en festlig, smått förvirrad och galen förväxlingskomedi. Den största behållningen var musiken som framfördes av en orkester på 30 musiker och ett antal goda sångare.

Text: Majken Lason

Resor och utflykter

Torsdag 17 maj

En upplevelseresa till Tåkern och Omberg

Kl. 8.00 åker vi från busstationen mot naturum vid Tåkern. Vi äter vår matsäck vid utställningshuset med ramper till fågeltorn och ut genom vassen. Över 100 fågelarter häckar här. Vi åker sedan till Ombergs golfrestaurang via Rökstenen för att äta buffé för ca 100 kr.

Därefter åker vi vidare till STF:s Stocklycke på Omberg. Där kan vi t.ex. gå upp till hjässan, till orkidémossen eller bara strosa runt bland blommande körsbärsträd. Det finns café och en trädgård där man kan sitta och bara njuta.

Sedan är det dags att vända hemåt. Vi åker den vackra vägen upp till Borghamn med ett kort stopp vid Västra Väggar och sedan vidare till Karlskoga. Hemkomst ca kl. 18.

Pris 375 kr per person vid 25 deltagare för bussresan. Anmälan senast 4 maj. För ytterligare information kontakta Britt Strinnholm tel. 0586-72 70 61 eller 070-774 03 64.

Lördag 9 juni

Latorps ängar och alunbrott

Vi gör en vandring på Latorps ängar då Guckuskon blommar. Därefter fika med lite information. Utflykten avslutas i alunbrottet.

Vi åker i egna bilar. Anmälan senast 4 juni. Utflyktsledare: Allan Hede.

Lördag 16 juni

Klarälvsdalen med Munkfors och Ransäter

Vi åker från busstationen kl. 8.30 via Molkom upp till Råda där vi fikar (egen matsäck).

Kl. 11 blir vi guidade genom Munkfors bruksområde. Kl. 12 öppnas dammluckorna och vi får uppleva Munkforsen i dess forna utseende. Därefter äter vi lunch på Mäster Fälling och sedan åker vi till Ransäter och Geijersgården. Senast kl. 16 åker vi tillbaka till Karlskoga.

Pris 485 kr per person vid 25 deltagare inkl. guidning och lunch. Anmälan senast 4 juni.

Allan Hede är utflyktsledare.

Lördag 30 juni

Värmlänningarna i Ransäter

Vi följer med Vänerbuss resa till Ransäter och Värmlänningarna.

Avresa kl. 11 från Karlskoga Busstation. Föreställningen börjar kl. 14. Pris 630 kr inkl. teaterbiljett. 5 biljetter finns fortfarande kvar. Anmälan senast 4 maj.

Lördag 21 juli

Gammelvala i Brunskog och Frödingspelet

Vi följer med Vänerbuss resa till Gammelvala med start från Karlskoga Busstation kl. 11. Frödingspelet börjar kl. 16. Miltändning kl. 18.

Pris 380 kr inkl. entré och Frödingspelet. Anmälan senast 24 maj.

Någon eftermiddag i september

Vandring i Fasaskogen

Notis i nästa Månadsnytt.

Lördag 29 september

Deckargåta och trerätters måltid på Lerbäcksteatern

Se notis i föregående M-Nytt.

Måndag 15 oktober

Informationsmöte om eventuell resa till Färöarna m.m. kl. 15 på Träffen

Allan Hede inleder med att berätta om vilka resor som finns till Färöarna ev. i kombination med Island eller Skottland. Därefter diskussion. Vid intresse, anmäl deltagande till expeditionen.

Söndag 11 november (matiné)

Musikalen "Something Rotten" på Wermland Opera

Avresa kl 13.30. Pris 515 kr vid 25 deltagare. Anmälan senast 5 september.

Alla reseanmälningar görs till SPF:s expedition. För mer information, kontakta någon i resegruppen.

Vetgiriga Veteraner i april:

Saab Dynamics nu och i framtiden

Görge n Johansson har tidigare varit ekonomi-
chef på Saab och är sedan 5 år tillbaka VD för Saab
Dynamics. Han besökte oss på Vetgiriga Veteraner
och berättade om företaget och de planer man har
för framtiden.

Saab Dynamics har nu ca 2100 anställda. Av
dem finns ca 25 % utanför Sverige, främst i Eng-
land, Tjeckien, Indien och USA.

Görge n kom till Saab Dynamics med något av
ett nytt perspektiv som innebar att lyssna mer på
kunderna. Bland annat tack
vare en fantastisk personal med
enorm stolthet har orderstock-
en mer än fördubblats på 5 år.
Det är förstås lite av en paradox
att man som chef hoppas att
produkterna aldrig ska använd-
as. Men om de kommer till
användning, ska de fungera
perfekt efter kanske 15 år i
förråd. Det ställer stora krav.

Som exempel på en världs-
berömd produkt nämnde Gör-
gen med stolthet granatgeväret Carl Gustaf. Det
utvecklades redan 1948 och den senaste versionen
kallas M4. Det är ett unikt system med både gamla
och nya funktioner. Man kan alltid använda sin
gamla ammunition. (Det är ett typiskt sätt att lyss-
na på vad kunderna vill ha.) Carl Gustaf har sålts
till ett 40-tal länder och t.ex. US Army har infört
i sitt reglemente att man som understödsvapen
enbart ska ha Carl Gustaf. Det säger ju en del om
dess pålitlighet.

*Görge n Johansson berättade engagerat om Saab
Dynamics, både nu och i framtiden.*

Görge n ställde den kanske något kaxiga frågan:
Varför är vi så duktiga att vi är världsledande på
en sådan produkt som Carl Gustaf, och varför är
vi så bra på att sälja den? Han besvarade frågan så
här: Den är enkel att hantera och mycket lätt att
lära sej använda.

Mot slutet av föredraget tog Görge n upp frågan
om att ta hand om sådan teknik som vi är duktiga
på. Det finns planer på att bygga upp ett center för
3D-printing i Karlskoga. Denna nya spännande

teknik gör det möjligt att göra
saker på helt nya sätt. Man kan
printa detaljer i plast och snart
kommer det att bli möjligt
med metalliska detaljer också.
Det är onekligen svårt för oss
okunniga att förstå.

Görge n betonade också hur
viktig skolan är för hur det ska
gå i framtiden för Saab Dy-
namics. Det är alldeles för få
ungdomar som vill studera tek-
nik. Därför är det viktigt med

samarbete mellan skolan och industrin. Vi kan
inte göra det vi faktiskt skulle kunna om vi saknar
resurser i form av utbildat folk.

Efter Görge n Johanssons intressanta informa-
tion om Karlskogas viktigaste företag hade vi lite
gymnastik och därefter var det kaffedags. Innan
Görge n avslutade, hade han också påpekat att det
är oerhört viktigt för hjärnan att man rör på sig.

Text: Birgitta Hede

Foto: Jan Sjögren

Seniorrabatt 5%
varje tisdag

Allt under ett tak!

Öppet alla dagar 8-22

Telefon 676 70

www.maxikarlskoga.se

MAXI
ICA STORMARKNAD
KARLSKOGA

Porträtt av medarbetare i SPF: Leila Raudsaar

Vem är denna kvinna med estniska rötter som får mig att känna att Ernst Rolfs ”Kvinnan bakom allt” är skriven om henne?

Det känns när jag hör hennes namn, denna kvinna med otroligt många strängar på sin lyra som klarar av att fixa allt.

På Solbringen hjälper Leila (tillsammans med flera andra) till med att allt som önskas av de som ska föreläsa eller underhålla på våra möten finns och fungerar. Hon hjälper till med möblerna så alla får bästa möjliga plats och kan se och höra bra och hon har som sig bör god ordning på föreningens ekonomi. Hon är med och förbereder fikabrödet, bl.a. vid kul efter jul. Ja, Leila finns med på ett hörn i nästan allt i föreningen.

Vi har sett hennes foton i Nolsokna byalags almanacka och i lokaltidningarna.

På torpet där hon bor odlar och förädlar hon svart aronia. Hon har varit representerad på vårsalongen i Karlskoga konsthall vid flera tillfällen och nu senast i vår och även haft utställning på galleri Kråkan 2017.

Vem är då denna fantastiska kvinna egentligen och hur kom hon till Sverige? Svaren kommer direkt från henne själv.

*Text: Eva Sandström
Foto: Jan Sjögren*

En kort men innehållsrik levnadshistoria

Våren 1944 flydde min far från Estland till Finland som 20 åring. Där träffade han min mor hösten 1944 och de gifte sig hösten 1945. Jag föddes hösten 1946 och allt var frid och fröjd men oron fanns hos far.

Vintern 1948 knackade länsman på och meddelade att far finns med på listan av ”desertörer” som ska återlämnas till Sovjetunionen. Far ville inte lämna mor, mig och min nyfödda syster, född januari 1948. Han fick en tidsfrist och planerade tillsammans med några ”medhjälpare” att fly till Sverige. Han blev skjutsad till Kemi, fick ett par skidor och en kompass. Han skidade ensam över

Leila är alltid så här glad och positiv.

till svenska sidan. Far kom välbehållen över, myndigheterna tog hand om honom och sände brev till mor att nu kunde hon förbereda sin ”resa” till Sverige. Mor med två små barn fick hjälp att bli smugglad över till Sverige med färdväg över Torne älv med häst och släde. Familjen återförenades på flyktningförläggningen i Vännäs.

Vad är ni intresserade av, vad kan ni och vad vill ni arbeta med? Frågorna ställdes av samordnarna på förläggningen. Det blev jord- och skogsbruk i Brattforshyttan i Värmland.

Våren 1950 fick vi möjlighet att få komma till Hällsjöhyttan, Brotorp, ett arrendeställe i norra Karlskoga som idag är avstyckat. Far arbetade i skogen, körde fram massaved och timmer med häst. Mor skötte djuren, mjölkningen, hushållet och oss barn. Jag minns min barndom som ljus, solig, lärorik och stundtals ”arbetsam”. Tänker jag tillbaka så ser jag bara soliga dagar, ängar fyllda med blommor och skogens rikedom av svamp och bär.

Jag är uppväxt med finskan som mitt modersmål. När jag började skolan kunde jag ingen svenska men jag har inget minne av att det fanns några svårigheter. Jag gick 6 år i Kedjeåsens skola och därefter på dåvarande Karlskoga Högre allmänna läroverk.

Jag har arbetat bl. a. på Karlskoga kommun, drätselkontoret, på 70-talet, flyttade till Östansjö och arbetade som kyrkokamrer på Svenska kyrkan i Hallsberg i 28 år. Far gick bort 2007 och mor flyttade till ett äldreboende och Brotorp blev tomt. Jag beslöt att överta ”barndomshemmet” och sommaren 2008 flyttade jag ”hem” med Börje.

Idag har vi 3 katter och de vilda djuren som besöker oss. I min barn- och ungdom var jag skidåkare och friidrottare. Det var också terränglöpning, 400 och 800 meter banlöpning i Granbergsdals IF. Jag tycker om lagsport, spelade handboll och fotboll, och känner mig även idag som "lagspelare" i föreningslivet. Jag har kvar uppdrag i Östansjö Gymnastikförening som kassör och har varit klubben trogen sedan 1986, även som sekreterare.

Nolsokna byalag med Kedjeåsgården är en del av "fritidssysslän". Här finns det både unga och gamla som bidrar till bygdens utveckling. Jag är även med i styrelsen för vår vägförening.

Sist men inte minst är jag kassör i SPF Seniorerna Karlskoga sedan årsmötet 2010. När jag flyttade hem och blev pensionär så hade jag tänkt ägna mig åt mitt intresse inom trädgård och skapande. Dock har det blivit lite åt det hållet. Kassörsjobbet tar en hel del energi och tid men det finns många engagerade människor i "laget" som gör det meningsfullt att vara kassör.

Jag har i min uppväxt haft en mormor i Finland och en farmor i Estland men inte fått ha den äldre

En kassör måste hålla reda på allt!

generationens kärlek. Jag vet att ju äldre mor och far blev, så satte 2:a världskriget och flykten sina spår i deras själar. Jag har släktingar i Finland och Estland som jag besöker. Under början av 90-talet gjorde Svenska kyrkan i Hallsberg hjälpsändningar till Estland, barnhemmet i Elva och kyrkan, som jag var över med. Den tacksamhet som visades kan jag än i dag känna när jag besöker Elva.

Leila Raudsaar

Alla bostads- affärer är lokala. Vi också.

Varför inte ringa en mäklare som verkligen kan Karlskoga?
Varför inte ringa Sveriges största mäklare?

Fastighetsbyrån

FASTIGHETSBYRÅN I KARLSKOGA / 0586-333 02 / KARLSKOGA@FASTIGHETSBYRÅN.SE / FASTIGHETSBYRÅN.SE

Kulturrundan 4 april

Denna gång var det Glada ringens tur att uppträda för alla intresserade på Solbringen och det var ett spännande möte som visade sig vara en dansgrupp på 16+1 personer under ledning av Roger Pedersen. Hans hustru Lilian Möller Pedersen, som är rullstolsburen, ingår i gruppen som kommer från centrala PRO.

Solbringen hade en för dagen nästan fylld matsal tillsammans med dansarna som var klädda i röda tröjor och svarta byxor. På tröjorna stod SSDF, vilket betyder Svenska Seniordansförbundet. Man började med en ommöblering av matsalen då gruppen skulle dansa ute på golvet, något som SPF inte visste i förväg.

Gruppen började med 8 danser som alla hade namn, några efter den musik som spelades till just den dansen, namn som Amazing Grace, Glada Ringen, Amerikansk promenad m.fl. Gruppen sjöng också i en av danserna.

Pigg dansgrupp från PRO.

Efter dessa danser blev det kaffe och bulle.

Sedan blev publiken instruerade i 3 "sittdanser" av Roger och Lilian, bland annat till "Jag ska måla hela världen lilla mamma".

Sittdans med rörelser för alla som ville och kunde.

Efter detta dansade det äkta paret en rullstolsdans där Lilian lyfte på hatten för farmor flera gånger under dansen. Man påpekade noga innan dansen att den var tillägnad ALLA far- och morföräldrar.

En rullstol är väl inget hinder för den som vill dansa!

Därefter dansade hela gruppen en extradans före avtackningen. Alla tyckte att de som dansade var väldigt skickliga.

Text: Eva Sandström

Foto: Jan Sjögren

? Gåttfullt ?

av Birgitta Hede

Den här gången blir svaren pojknamn. Som vanligt har det varit nödvändigt att tänja lite på stavning ibland.

1. Längtade han till i dag?
2. Lite mer än $7 \times 7 \text{ m}^2$
3. Önskar kraftigare än de andra
4. Att vänslas med åskguden
5. Han är höjdpunkten
6. Oden var förmer än honom
7. Tröskar han bort
8. Kan han förtroende

Svaret på nr 6 blir inte Tor. Den som kommer på det är värd en guldstjärna.

Svar i nästa nummer.

Svar på gåtorna i marsnumret: Vattendrag

1. Jag kommer inte nu, men kanske **Seine**
2. Min tröja är sönder, du kan väl **Lagan**
3. Man kan (dialektalt) gå över floden på **Ebro**
4. Bor kanske vid Dalälven **Maas**
5. Här finns blod **Oder**
6. Grovt brott **Rhone**
7. Kan väl den som bara har fotogenlampor **Elbe**
8. Fågelström **Mosel**
9. Mansgris **Orne**
10. Nej, se det gör jag inte, sa ett statsråd **Niger**

Ulla Lindström (se gåta nr 10) vägrade niga för drottning Elisabeth.

Det är jag som är presenten

Har ni tänkt på att det alltid känns som om det är dags att köpa presenter, julklappar eller gåvor för att ge till någon av en eller annan anledning?

Detta köpande i själviskhetens tidevarv gör att tankarna går till historien om den gamle mannen i ett fjärran land. Han hade rest lång väg till ett bröllop för att överlämna två kokosnötter. Då en av gästerna frågade varför han gjort sig så mycket besvär för att överlämna en så enkel gåva, svarade han:

– Vägen är en liten del av presenten och jag är resten av den.

Detta sades med stor ödmjukhet och en förundran över att den frågande inte förstått att människor är viktigare än saker. Det är viktigare att anstränga sig för någon än att köpa dyra presenter.

Det lär behövas tre saker för att få ett bra liv och bli en nöjd människa: Något att leva av, någon att leva med och något att leva för.

I Sverige har vi överflöd av det vi lever av, vi kan dela med oss och många är faktiskt bra på att göra det.

Vi verkar få allt större problem att finna människor vi vill och kan leva med hela livet och ensamheten breder ut sig.

Väldigt få människor hittar något att leva för, ett livsmål. I stället verkar många finna tillfredsställelse i att hitta något att leva mot, tycka illa om, skylla på. Detta måste också uttryckas på sociala medier och leder till kränkningar och rädsla. Osäkerheten i samhället växer och det blir allt svårare att vara annorlunda.

Den enda som kan förändra dig är du själv.

Tänk om vi alla ville leva för att bli en människa som ses som en present av andra! Det borde vara vårt livsmål.

Med presenten följer också uppmaningen: Pay it forward – skicka vidare. Den som blir glad bör glädja och hjälpa andra utan att förvänta sig belöning.

Sträva efter att bli en bra present, en sådan människa som alla vill möta för att få energi, kraft, glädje och skratt, som de sedan kan skicka vidare.

Gun Haglind

Hur går det egentligen till att få ihop ett Månadsnytt? (Eller: Varför går det så lång tid från manusstopp till utdelning?)

Här är redaktionen samlad för att diskutera vad vi ska ha med i nästa nummer av Månadsnytt. Från vänster: Majken Lasson (artiklar), Jan Sjögren (foto), Eva Sandström (artiklar), Siv Kanon (ansvarig utgivare), Per Aspeli (annonser, en svår och viktig uppgift) och Birgitta Hede (redaktör). Foto: Solbringens personal

Alla våra medlemmar får Månadsnytt 8 gånger per år, men hur går det egentligen till? Du som läser Månadsnytt har kanske undrat över rubrikens andra fråga, men jag som är redaktör brukar ofta undra hur det ska bli något bra av det material som kommer in och som ska fylla sidorna lagom mycket.

Tabellen här till höger visar den normala gången (datum gäller t.ex. för januari i år). Före första mötet har det som regel kommit en del material via mejl. De som bevakar olika möten skriver referat så fort de hinner och orkar. Foton kommer också, ibland många att välja på.

Som redaktör sparar man naturligtvis allt i datorn med en ny mapp för varje nummer. Alla sidor skrivs ut och klistras in i en ”dummy” som består av ett gammalt ex. av Månadsnytt. Det kanske finns modernare sätt, men det fungerar.

Underlag för notiser brukar komma in i god tid och det är naturligtvis viktigt. Ibland finns det saker från distriktet som vi behöver ta med. Tyvärr kommer deras information ibland alldeles för sent för oss.

Av naturliga skäl är våra artiklar ofta under-tecknade med ungefär samma namn. Vi skulle gärna ta emot mer material av olika slag från våra medlemmar. Skriv till Fria Ord när du är missnöjd med något och vill ösa det ur dig. Om du har något trevligt att berätta, så kan det t.ex. få formen av ett

kåseri. Kanske du har gjort en bra resa eller läst en bok som har berört dig?

Precis som i andra tidningar får man vara anonym, men redaktionen behöver få veta ditt namn. Du behöver inte ha någon dator för att skriva. Ulla Carlström, som vi minns med saknad, lämnade alltid in handskrivna texter.

Till sist en kommentar angående funktionen som redaktör: Under yrkeslivet hade jag aldrig någon som helst chefsposition och det är rätt roligt att på ålderns höst äntligen få vara den som bestämmer.

Så här går det till med Månadsnytt:

- 9 Ti Redaktionsmöte 1.
- 12 Fr Manusstopp.
- 15 Må Redaktionsmöte 2.
- 17 On Allt material är mejlat till Bo Spåre på Karlskoga Grafiska.
- 18 To Besök på Grafiska med genomgång och diskussion.
- 19 Fr Korrektur till redaktionen.
- 21 Sö Rättat korr mejlat till Grafiska.
- 22 Må Bo Spåre inför rättelserna. Sen skickas allt för tryckning.
- 24 On Leverans på kvällen.
- 25 To Sortering på exp. Brevduvorna hämtar.
- 26 Fr Månadsnytt i våra brevlådor.

Birgitta Hede